

DE DAG DAT DE WEDVLUCHTEN STOPTEN...

Fragmenten uit de geschiedenis van meer dan 150 jaar Geraardsbergse duivenbonden

Deel 3 De duivenmaatschappijen in de deelgemeenten

Dirck SURDIACOURT

Is het voor de stad al moeilijk om informatie te vinden over de duivenmaatschappijen dan is het voor de 15 deelgemeenten van Geraardsbergen nog lastiger. Dat wil niet zeggen dat de duivensport er minder beoefend werd. Vandaag zijn de overblijvende maatschappijen alleen nog in de deelgemeenten terug te vinden: Eerlijk Duurt Langst in Viane, De Vrijheid in Ophassel, De Eendracht in Onkerzele, De Verenigde Duivenliefhebbers in Overboelare, De Snelvliegers in Zandbergen, De Witte Pen in Zarlardinghe en De Verenigde boeren in Schendelbeke (voorheen in Smeerebbe-Vloezegem) zijn nog uitsluitend in de dorpen terug te vinden.

De twee grootste duivenmaatschappijen thans, zijn: *Eerlijk Duurt Langst (EDL)* in Moerbeke en *De Witte Pen* in Zarlardinghe. Dankzij de inbreng van hun respectievelijke voorzitters Pierre De Rijst en Bernard Van Audenhove hebben we een korte geschiedenis van beide verenigingen kunnen schetsen.

Eerlijk Duurt Langst in Moerbeke

Eerlijk Duurt Langst bestaat zeker al meer dan 100 jaar. In 1990 kreeg de vereniging de titel van

'koninklijk' toegekend. Om deze erkenning te bekomen moest een bewijs worden voorgelegd dat de maatschappij al meer dan 50 jaar bestond. Een van de oudere leden, Omer Bruyneel (°1900), bevestigde toen dat de maatschappij zeker vóór de Eerste Wereldoorlog werd opgericht en gevestigd was in de herberg *Den Ezel*.

Eind de jaren 1940, begin de jaren 1950 verenigen vier lokale maatschappijen zich onder de naam *Sportief Verbond*. Hierin namen deel: *De Zwaluw* met als lokaalhouder Cyriel Vanderputten, Bovenstraat nr. 57 te Moerbeke, *De Ware Vrienden* bij B. Groeninckx, Kerk-

weg te Moerbeke, *Vlugst Wint*, bij Frans De Pelseener, op de Plaats nr. 55 te Viane en *Elk zijn Recht* bij Arthur De Mecheleer, Kerkplein te Viane. Opvallend genoeg allemaal kleine maatschappijen die in 1950 samen slechts 60 leden telden. Een van de duivenmelkers was zelfs aangesloten bij de socialistische duivenvereniging *L'Epervier Rouge* dat zijn lokaal had in het Volkshuis van Bois-de-Lessines. De oorspronkelijke maatschappij *Vlugst Wint* of ook *Vlugst Eerst* met Victor Pletinckx als voorzitter, is waarschijnlijk kort na 1951 opgehouden te bestaan.¹

Aanvraag voor het bekomen van een machtiging voor het houden van reisduiven door Victor Pletinckx, melker bij de maatschappij *Vlugst Wint* te Viane, 1947

Moerbekeplein, met links de herberg en duivenlokaal van Gaston Hanskens (Verzameling Pierre De Rijst)

1. SAGer, (Stadsarchief Geraardsbergen) Moerbeke, nr. 356.

VLUGST WINT 1ste rij: Hubert Van Achter, Remi Van Mello, Richard De Rijst met Frans Godaert, Nestor De Rijst, Omer Coools met Theo Dujardin, Jozef Delhoux, Omer Krikillion, Omer Dooms en Jules De Wandel; 2de rij: René Lison, Etienne De Rijst, Richard Krikillion, Marcel, Branckaert, Jules Lison, Johannes Pletinckx, Joris Krikillion, Leopold Duran, Bernard Van Drogenbroeck, René Pletinckx, Omer Duchau, Louis Godaert, Joris Pardaens, Arthur De Rijst, Maurice Dujardin, Jean De Pelseener en Henri Paindavin; 3de rij: Marcel Godaert, Edgard Brouwier, Jozef Krikillion, Hubert Godaert, Georges Spitaels, Oscar Krikillion, Frans De Pelseener, Marcel Eugène, Emiel Druez en Richard Charmant. (Foto genomen op 1 maart 1948)*

*A.M. VANDEN HERREWEGEN, G. VAN BOCKSTAELE, L. DE COCK, *Viane, Tussen kerken, kloosters en kastelen*, Nukerke, 1985, p. 91

Vanaf de jaren 1950 vindt *Eerlijk Duurt Langst* een nieuw onderkomen in het lokaal van Ghislain Groeninckx (*den Groenen*) op de hoek van de Pirrestraat met de Edingseweg. Eind de jaren 1950 verhuist de maatschappij naar het Moerbekeplein (Nieuwe Baan nr. 6) bij "*Gaston Hanskens*". Na een fraudegeval verhuist de vereniging naar Viane, waar ze hun intrek neemt in een herberg tegenover de kerk. De herberg, eigendom van Arthur De Mechelaar, wordt uitgebaat door Marcel Broodcoorens. De volgende uitbater krijgt echter problemen met de rijkswacht zodat een verhuis van het duivenlokaal zich opnieuw opdringt, ditmaal naar het Vianeplein "*bij Paul Borremans*", die later een fietswinkel begint. Het café wordt op een gegeven moment uitgebaat door een koppel uit Viane. Door echtelijke problemen tussen de uitbaters vertrekt de duivenvereniging en vinden de melkers een nieuw onderkomen in het café *Schepershof* beter bekend als "*La belle femme*" op de hoek van de Beverstraat met de Edingseweg. EDL blijft daar tot het einde van het seizoen 1998. Tussen 1962 en 1998 wordt *Eerlijk Duurt Langst* geleid door Achiel

Van Lul. Veertig jaar lang neemt hij het voorzitterschap waar tot 2002. Van Lul, samen met Jules Lievens en Elie Roels zijn in 1962 vol goede moed gestart met 27 fr. in kas. Verder hadden ze niets: geen constateurs, geen manden, niets. Vanaf 1964 wordt op snelheid gespeeld in samenspel met de maatschappij *De Zwaluw* uit Atembeke (het 25-jarig jubileum van dit twee-

verbond wordt op 29 januari 1989 gevierd). Sinds begin de jaren 1970 worden er ook halve fond vluchten ingekorfd.

Begin 1999 keert de maatschappij terug naar haar "roots" in Moerbeke en vestigt zij zich in café *Den Ezel*. De toenmalige lokaalhouders zijn Gisèle Pletinckx en André Temmerman. De overname van het

EREPRIJS MARC GALLE, 1981 met op de foto Vooraan: Pierre De Rijst en André Marginet. Tweede rij: Roger Van Liefferinge, Freddy De Chou, Georges De Rijst, Freddy Bellemans, André De Pril, Hans Haelterman en Willy Van Waeyenberg (Verzameling Pierre De Rijst)

café door Kurt Temmerman brengt helaas een verandering teweeg. Toen hij in december 2005 meedeelde dat hij een "taverne" zou starten en bijgevolg geen ruimte meer ter beschikking kon stellen van de duivenbond, week de *Eerlijk Duurt Langst* uit naar het "Het Witte Paard" aan de Edingseweg nr. 212.

In de loop van 2015 is het duidelijk dat de maatschappij opnieuw moet uitzien naar een andere locatie. Blijven in "Het Witte Paard" is geen optie meer. Onder toezicht van de jonge gerechtsdeurwaarder Bas Feys, wordt op 11 september met 66 tegen 5 stemmen voor een nieuw onderkomen gekozen in het *Café El Corazón*, Vianenplein, nr. 10 te Viane met als lokaalhouders Annick Arno en Johnny Marchand.

Het huidige bestuur (2016) is samengesteld uit: Pierre De Rijst – voorzitter (idem in 2015); Herman Pevenage – schatbewaarder (idem in 2015); Eddy Van Huychem – secretaris (Willy Ots in 2015); Isabel De Rijst – ondervoorzitter (idem in 2015); Pascal Godaert - adj.schatbewaarder (idem in 2015); Van Overwaele Freddy - adj.secretaris (idem in 2015).

De Verenigde duivenliefhebbers van Overboelare

Een *Reglement van den Duivenbond "De Vereenigde Duivenliefhebbers van Overboulare"* gevestigd bij *Pierre Van De Ponsele, Groote Baan te Overboulare* werd op 13 juli 1922 aan het gemeentebestuur overgemaakt en op 17 december aan de algemene vergadering voorgelegd en goedgekeurd. Het is echter niet duidelijk of de duivenmaatschappij al eerder bestond dan wel dat het reglement is opgesteld naar aanleiding van een mogelijke stichting van de duivenmaatschappij. Er is echter sprake van een erevoorzitter wat ons doet vermoeden

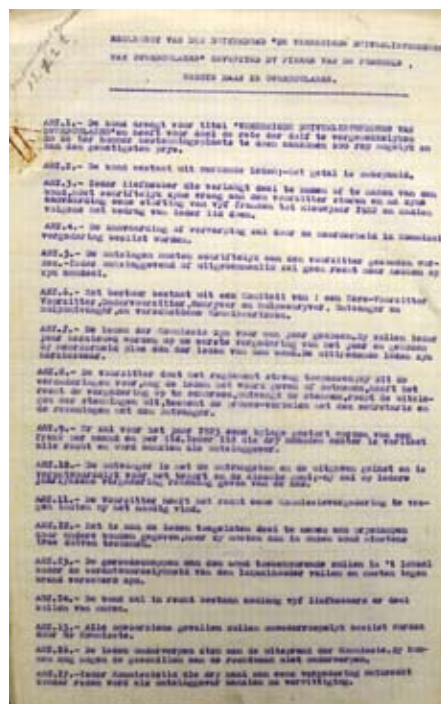
Duivenlokaal Eerlijk Duurt Langst in het Café El Corazón (foto Johan François, 2016)

den dat de maatschappij al voor de Eerste Wereldoorlog bestond.

Wanneer we er van uitgaan dat de maatschappij is gesticht om de duivenmelkers bij elkaar te brengen en verder instaat voor het organiseren van wedvluchten en al wat daar rond draait dan verrast

ons bijvoorbeeld artikel 1 van het reglement. De vereniging heeft immers tot doel: *"de reis der duif te vergemakkelijken om ze ter hunner bestemmingsplaats te doen aankomen zoo rap mogelijk en aan den gematigsten pryze."*

Het bestuur is in die periode samengesteld uit voorzitter Richard

Reglement van den Duivenbond "De Verenigde duivenliefhebbers van Overboulare" (december 1922)

2. RAG, HGA (Hedendaags Gemeentelijk Archief) Overboelare, nr. 7.

“Verenigde Duivenliefhebbers,, - Overboelare
Lokaal : Julien Van Wayenberg-De Roy, Café Gemeentehuis, Vrijheidsplaats - Tel. 241

WIND : _____ van _____ 1948
Loo om _____ ure.

UITSLAG van den **DRILSKAMP** uit _____ van _____

Nr.	Naam	Soort	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Totaal
1	1000000	1	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	1000
2	1000000	2	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	1000
3	1000000	3	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	1000
4	1000000	4	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	1000
5	1000000	5	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	1000
6	1000000	6	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	1000
7	1000000	7	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	1000
8	1000000	8	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	1000
9	1000000	9	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	1000
10	1000000	10	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	1000

Uitslag van de prijskamp uit Noyon van juli 1948, lokaal Julien Van Wayenberg-De Roy, Café Gemeentehuis, op de Vrijheidsplaats, 1948

De Pryck, ondervoorzitter Albert Cauchie, secretaris Emile De Vogelaere. Erevoorzitter is Rene Van Liefderinghe. De hulpsecretarissen-penningmeesters zijn Aimé Van Der Schueren en Arthur Lambert. Arthur Thys is klasseerder.² De leden betalen maandelijks 1 fr..

In 1957 spelen de melkers van de *Verenigde Duivenliefhebbers* in *Het Sportief Verbond Geraardsbergen* samen met de maatschappijen *De Eendracht* (Geraardsbergen) en *Onder Ons* (Goferdinge)³. Over de verdere werking van de *Verenigde Duivenliefhebbers* blijven we in het ongewisse tot de vierde september 1970. Dan organiseert de maatschappij een kermisvlucht uit Noyon bij Coppens-De Ruyver. De volgende dag wordt de vlucht georganiseerd bij de Bodt-De Galan in het café *Petit Chalet* waar ze hun lokaal hebben en vliegt men vanuit Quiévrain. In de jaren 1970 wordt ook gespeeld onder het *Verbond GOS, een Vijfverbond* met *De Eendracht* (Geraardsbergen), *De Verenigde Duivenliefhebbers* (Overboelare), *Onder Ons* (Goferdinge),

De Lustige Zwegers (Schendelbeke) en *Deftinge*. In 1978 is Edgard Jourquin voorzitter van de maatschappij. Na het plotse overlijden van de jonge duivenliefhebber Michel De Nayer wordt de “*Herdenkingsprijs Michel De Nayer*” ingericht. In 2007 is het bestuur in handen van voorzitter Ghislain Pessemier, schatbewaarder Brigitte De Vos en

secretaris Ingrid Jonckheere. Vandaag is de voorzitter Christof Gaytant, Marcel Neckebrouck is secretaris en Brigitte De Vos is nog steeds penningmeester. Het lokaal is in *Café ‘t Duifken*, Groteweg nr. 220 waar ook de inkorvingen plaats vinden.

De Witte Pen uit Zarlardinghe

De laatste duivenmaatschappij waarvan we in een kort overzicht de geschiedenis kunnen schetsen is de nog jonge vereniging *De Witte Pen* uit Zarlardinghe. Deze maatschappij wordt in 1988 opgericht in de herberg *In de Koning van Engeland*, rechtover de kerk in Zarlardinghe. De stichters zijn Jacky De Smet, Gaston Van Trimpont en Louis Hutsebaut (de voorzitter van het eerste uur). In 1989 wordt een nieuw bestuur gekozen en wordt Bertrand Van Audenhove uit Sint-Maria-Lierde de nieuwe voorzitter. Het huidige bestuur bestaat uit Van Audenhove, ondervoorzitter Willy Lauweryns (Sint-Martens-Lierde), secretaris Guy Vlamincq (Steenhuize), schatbewaarder Christianne Wauters (Zarlardinghe), adjunct schatbewaarder

De melkers van de maatschappij De Witte Pen hebben hun til in d'Oude Molen in Zarlardinghe. (Foto Johan François, mei 2016)

3 *De Sportduif*, 10 april 1957.

Dirk Roelandt (Sint-Maria-Lierde) en adjunct-secretaris Albert Bury (Zarlardinghe). In 1991-'92 wordt *In de Koning van Engeland* verkocht. Volgens de geruchtenmolen namen de nieuwe uitbaters het niet zo nauw met de drugswetgeving zodat in 1992 de herberg wordt verzegeld. Datzelfde jaar vinden de melkers gelukkig een nieuw onderkomen *In de Nieuwe Koning van Engeland*. In 2006 verhuist de *De Witte Pen* naar de huidige locatie in café *D'Oude Molen* in de Rekestraat nr. 1, in het centrum van Zarlardinghe.⁴ Vandaag telt de vereniging 92 leden, hoklijst- en sportieve leden samen.

Hun eerste jaar begon bescheiden met snelheidsvluchten uit België (Quiévrain). Vanaf het volgende seizoen werden ook vluchten vanuit Frankrijk ingericht (Noyon). De vluchten op Noyon starten op de 1ste zondag van april en lopen tot de laatste zondag van september. Nadien mogen de duiven Frankrijk niet meer binnen. Quiévrain start op de 3de zondag van maart en eindigt de 2de zondag van oktober.

Doordat Zarlardinghe op de grens ligt tussen Oost-Vlaanderen en Henegouwen beperkt deze geografische situatie de speelomtrek van de maatschappij naar het zuiden toe, tenzij *De Witte Pen* zou opteren voor het samenspel met andere maatschappijen, wat vooralsnog niet het geval is.

Het belang van de juiste convoyeur

De keuze van de juiste *convoyeur* of begeleider is niet in de eerste plaats een prijselement maar eerder een wel overwogen beslissing

van tactische aard. Zowel voor Noyon als voor Quiévrain vliegt men voor Zarlardinghe op de middenlijn. In dat kader laten we even voorzitter Van Audenhove aan het woord die de keuze van *De Witte Pen* voor de firma Lathouwers toelicht: 'Voor het duiventransport wordt om tactische redenen samengewerkt met de firma Lathouwers & Co uit Wolvertem en niet met de firma Martens zoals in Brakel. De reden is eenvoudig: duiven vliegen samen. Dit betekent: als we onze duiven meegeven met Martens⁵ dan vliegen zij voor Zarlardinghe mee met die van Brakel. Ze maken dus een omweg en komen daardoor nooit in Zarlardinghe vóór de duiven van Brakel aan. Neemt vergezeller Lathouwers de duiven mee dan zullen ze meevliegen met de duiven van het Pajottenland en dus sneller in Zarlardinghe de spoetnik⁶ aantikken.' Dit om maar aan te geven dat duivensport en het spelen met duiven kennis van zaken vereist.⁷

Losse feiten op een rij...

Over de meeste duivenmaatschappijen is er spijtig genoeg amper informatie terug te vinden. We hebben er echter aan gehouden de vaak kleine en losse fragmenten – net als voor Geraardsbergen – op te nemen in de hoop deze vroeg of laat verder te kunnen aanvullen. Onderstaand overzicht is alfabetisch opgesteld volgens de deelgemeenten.

Goeferdinge

Onder Ons

In een interview met Georges Govaert op 28 juli 2014 vertelt hij

dat *Onder Ons*, kort na de oorlog, in 1945 is gesticht door Hubert De Geyter, samen met Richard Pycke en Kamiel Vanden Borre. De Geyter werd de eerste voorzitter. De naam van deze maatschappij lijkt aan te geven dat men in Goeferdinge de duivensport lokaal wil houden. Wat niet wegneemt dat sommige melkers uit Goeferdinge er voor kozen om bij de Geraardsbergse maatschappij *De Eendracht* op het Stationsplein aan te sluiten. In de periode 1947-1969 telt *Onder Ons* op een gegeven ogenblik 166 melkers. Wat er op wijst dat *Onder Ons* een belangrijke maatschappij was. In 1978 werd de vereniging jammer genoeg ontbonden omdat de lokaalhouder van het café *Ponderosa* ermee stopte en er geen ander lokaal kon gevonden worden.

Grimminge

De Stalen Pen (in Galmaarden?) Volgens het stamregister zijn in de periode 1924-1938 in Grimminge 57 ingeschreven duivenmelkers⁸. Het stamregister vermeldt de duivenmelkers die op het grondgebied van de gemeente wonen ongeacht of ze aangesloten zijn bij een lokale duivenmaatschappij of een duivenmaatschappij in een naburig dorp. Vermoedelijk waren de melkers (of sommige melkers) van Grimminge aangesloten bij *De Stalen Pen* in Galmaarden die vandaag nog steeds bestaat.

Idegem

Rust Roest

De Idegemse duivenvereniging *Rust Roest* is aangesloten bij de *Federatie der Dendervallei* te Ninove

4. Interview met Bernard van Audenhove, Sint-Maria-Lierde, 20 november 2015.

5. De firma Martens uit Zomergem haalt hoofdzakelijk de duiven op in de regio Brakel en Oudenaarde.

6. Elektronische apparatuur voor het identificeren van de duif. Een invliegklep die aangeeft wanneer de duif het hok binnenvliegt. Tegenwoordig wordt de tijdsopname niet meer met een constateur gedaan maar per computer. Duiven dragen immers een elektronische identificatiering rond de poot. Wanneer de duif op de spoetnik landt wordt dit automatisch door de computer geregistreerd.

7. Interview met Bernard van Audenhove, Sint-Maria-Lierde, 20 november 2015.

8. SAGer, Grimminge, nr. 282.

Affiche met betrekking tot het houden van reisduiven in het kader van de wet van 24 juli 1923

met lokaal gevestigd op het Stationsplein bij lokaalhouder wed. Jos Van Opdenbosch. Op 24 december 1923 krijgt Kornelis (Cornelis) Vander Gucht, in overeenstemming met de wet van 24 juli 1923, toestemming van de burgemeester van Idegem om een duivenhok te bouwen en reisduiven te houden.

Moerbeke-Atembeke

De Ware Vrienden

De vereniging heeft haar lokaal bij Ghislain Groeninckx, bijgenaamd 'den groenen'. De voorzitter is na de tweede Wereldoorlog Arthur Rom⁹.

Nederboelare

Onder Ons

Onder Ons is een kleine maat-

Aankondiging van 'Loslatingen' vanuit Idegem door Felix Bockstaël, (Delhaize frères) (De Reisduif, 23 april 1910)

schappij en heeft haar lokaal op de Gentssesteenweg nr. 7 bij Marcel De Nauw¹⁰.

Nieuwenhove

De Boeren Ondereen

Een zeer kleine maatschappij, met het duivenlokaal gevestigd te Denderwindeke. In 1951 telt de vereniging slechts 11 leden¹¹.

Onkerzele en Onkerzele-Atembeke

De Eendracht

In 1913 stichten Fideel Van Holder, Kamiel Duffeleer en nog enkele duivenmelkers de duivenmaatschappij *De Eendracht*. De vereniging wordt gehuisvest bij Duffeleer in de Neerstraat (nu Onkerzelestraat). Na een tijd bij Van Holder en nadien bij Vijverman gehuisvest te zijn vindt *De Eendracht* een vaste stek in het *Café Manolito* in de Onkerzelestraat nr. 241. De maatschappij organiseert het vaakst wedvluchten op Noyon. In 1989 is Zenon Van der Beken penningmeester. Vanaf dat jaar mag de vereniging zich *Koninklijke Duivenmaatschappij De Eendracht* noemen, onder voorzitterschap van Robert Derick. Ondervoorzitter is Pierre Van Holder, Clovis

9. SAGer, nr. 356, Moerbeke.

10. *Cinemablad*, 12 maart 1954.

11. SAGer, Nieuwenhove, nr. 334.

12. *Het Laatste Nieuws*, 'Eendracht vliegt voortaan koninklijk', 29 juli 1989, bijdrage Josiane De Mil-Geraardsbergen (D.M.J.G.)

Spitaels is secretaris. *Zaal Manolito* wordt uitgebaat door de familie De Roeck-Lafourt.¹²

De Zwaluw

De Zwaluw (Onkerzele-Atembeke) was aanvankelijk gevestigd bij Pieter Ceul(e)neer op de hoek van de Dreef met de Atembekestraat. De eigenaar reed destijds (voor WO I?) met paard en kar naar de lossingsplaats. Later (zeker eind de jaren 1950) is de duivenmaatschappij gevestigd in het gelijknamige café *De Zwaluw* aan de Atembekestraat te Atembeke. De toenmalige uitbater André Gierts, was een fervent duivenliefhebber. In 1947 verhuist de maatschappij naar Moerbeke¹³. In 1977 heeft *De Zwaluw* haar lokaal aan de Bovenstraat nr. 37 te Moerbeke. Na het beëindigen van het tweeverbond met *Eerlijk Duurt Langst* speelde *De Zwaluw* nog enkele jaren alleen. De bezielers waren de Atembekenaars Filip Steenhoudt en Patrick Van Den Hove.

De Zwaluw hield het begin 2000 voor bekeken.

Ophasselt

De Vrijheid, de volledige naam is *De Verenigde Liefhebbers Vrijheid Ophasselt*

Het stamregister van Ophasselt dateert van 1 maart 1923. De duivenmaatschappij *De Vrijheid*, gevestigd in de Vrijheidstraat, heeft haar lokaal bij Frans Herpelinckx. Volgens de opgave van 1923 heeft de maatschappij 80 leden. 14 leden wonen in de Vrijheidstraat.

In 1935 groeit de maatschappij uit tot 145 leden¹⁴. In 1968 is J. Schotte, van Café *De Kat* lokaalhouder van de maatschappij.

De Vrijheid organiseert tijdens het vluchtseizoen van dat jaar regel-

Monstervlucht uit St-Quentin, september 1928. De Vrijheid is gevestigd bij Richard De Vleeschauwer, Dorp

matig Quiévrainvluchten; daarnaast wordt ook vanuit Noyon en St. Quentin gevlogen, twee vluchten die telkens op zondag plaatsvinden.

Overboelare

Naast *De Verenigde Duivenliefhebbers* kent de gemeente nog twee andere duivenmaatschappijen.

Hoog en Droog

Deze jonge vereniging heeft in 1961 haar lokaal bij Marcel De Nayer-Rousseau, oud huis Georges Vandenbrouck op de Kleine Buizemont, nr. 100¹⁵. In 1978 is het lokaal overgebracht naar St. Bavo op de Buizemont met als voorzitter Raf Cansse.

De Verenigde Quiévrainspelers

De leden van deze maatschappij vergaderen in 1978 op de Groteweg nr. 133, bij lokaalhouder Marcel Gossey¹⁶.

Schendelbeke

De Lustige Zwelgers

De vereniging heeft in 1953 haar lokaal in de Dagmoedstraat nr. 65.

Diploma toegekend aan René De Freyne voor het behalen van 20 prijzen in het vluchtjaar 1963

In 1962 zitten de mannen bij Jozef Brunin (Bruewin), Pijlekaart, 304. Om geld in de clubkas te krijgen organiseren ze in het voorjaar van 1959 een *Grote Monster Bakschiëting* met gewaarborgde prijzen zoals: een wasmachine merk *Rapide*, een geldprijs van 1.000 fr., een rauwe boerenhosp en een elektrische koffiemolen.

In 1964 is Jozef Van Oudenhaege de voorzitter.

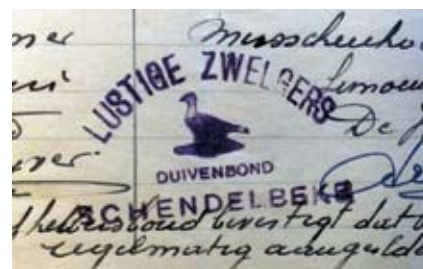
Smeerebbe-Vloerzegem

Recht voor Allen

Deze vereniging wordt in 1974 vermeld¹⁷.

De Bergklimmers

Enkel een vermelding als duivenmaatschappij¹⁸.

Stempel van de duivenbond De Lustige Zwelgers

13. SAGer, Moerbeke, nr. 356.

14. SAGer, Ophasselt nrs. 272-273, 1923-1974.

15. *Cinemablad*, 19 mei 1961.

16. *Cinemablad*, 19 mei 1961;

17. SAGer, nr. 469, Smeerebbe-Vloerzegem.

18. SAGer, nr. 469, Smeerebbe-Vloerzegem.

In 1959 slaagt Joseph Van Liefvering erin met zijn duiven 25 prijzen binnen te halen

Gezamenlijke aanvraag tot het bekomen van de toelating voor het houden van reisduiven volgens de wet van 24 juli 1923, artikel 1 en 2. De lijst bevat de namen van de 17 leden-duivenmelkers van deze duivenmaatschappij. Het document, ingediend door voorzitter Th. Vanden Driessche, is ondertekend door Van Crombrugge, burge-meester van Smeerebbe-Vloerzegem, wat er op wijst dat het melkers zijn van Smeerebbe die hun lokaal in Idegem hebben.

De Vereenigde Boeren komen wekelijks samen bij Maurice Vande Casseye in de Stationsstraat te Idegem. In 1953 hebben ze hun lokaal bij Herman Van Oudenhove. Tussen 1951 en 1976 telt deze maatschappij zo'n 80 leden-duivenmelkers. In 1980 wordt Clement Van Daele voorzitter. Vijfentwintig jaar later is de 70-jarige Van Daele nog steeds voorzitter. Hij is dan al 40 jaar betrokken bij de werking van deze maatschappij. In het vliegseizoen 2007 heeft de duivenbond haar lokaal in 't Olmenhof, Smeerebbestraat nr. 5, een boerderij, slagrij, café en ontmoetings-

tingsplaats voor duivenliefhebbers. De leden spelen in het GOS-Verbond. Vandaag (wellicht sinds het vliegseizoen 2008) is de vereniging ondergebracht in het café Tourmalet in Schendelbeke. Ronny Van Den Neucker is de voorzitter, Brey-naert Rufin de schatbewaarder en Reninca De Freyn de secretaris.

Waarbeke

Het is niet duidelijk of Waarbeke een plaatselijke duivenmaatschappij heeft gehad. Wellicht zijn ze aangesloten bij een maatschappij in een andere gemeente, zoals na

de Tweede Wereldoorlog het geval is. Tussen 1923 en 1938 telt Waarbeke slechts 14 duivenmelkers. In oktober 1940 deelt men het 'Duits beheer' mee dat er naar aanleiding van de "Aangifte der Reisduiven" slechts zes leden zijn. In november 1943, in hun antwoord aan de Feldnachrichten Kommandantur, is dit aantal ongewijzigd. Het is niet bekend hoeveel liefhebbers er na de oorlog zijn. Wel is zeker dat in 1951 negen duivenmelkers aangesloten zijn bij De Reisduif in Vollezele en 11 bij De Stalen Pen in Galmaarden.¹⁹

19. SAGer, Waarbeke, 1923-1951.

De Snelvliegers - Zandbergen.
Lokaal: Nechelput Marcel, Dorp.

Op Zondag, 6 Juli, 1947.

**GROTE KERMISVLUCHT UIT
 = DOURDAN =**

OMTREK 25 Km.

Gewaarborgd:

1) 5 velo's: 15.000 fr.
2) 10.000 fr. souheprijzen.
3) 1500 fr. gratisseriën

1) 5 VELO'S waarde 15.000 fr. Elke velo is 1 jaar gewaarborgd.
 Te vervliegen a) 2 velo's aan de twee eerste duiven tegen 40 fr. per duif.
 b) 2 velo's op de A. S. van 2 duiven tegen 50 fr. per serie.
 c) 1 velo op de A. S. van 3 duiven tegen 30 fr. per serie.

2) 10.000 fr. souheprijzen tegen 50 fr. per duif.
 Verdeling: 2000, 1500, 1000, 800, 700, 600, 500, 400, 300, 200
 20 van 100 fr. (30 souheprijzen)

3) 1500 fr. gratisseriën: 10 d. 275 fr., 9 d. 225 fr., 8 d. 200 fr., 7 d. 175 fr.,
 6 d. 150 fr., 5 d. 125 fr., 4 d. 100 fr., 2 X 3 d. 75 fr., 2 X 2 d. 50 fr.

4) Wij waarborgen minstens één volledige mieze en poule tot 100 en minstens 2 volledige aeriekens tot 10.

Inkorting: Vrijdag, 4 Juli, van 5 u. tot 8 uur.

Zondag, 6 Juli, St Quentin
Maandag, 7 Juli, Quiévrain bij Alfons Lafourt
Dinsdag, 8 Juli, Quiévrain in 't lokaal

LIEFHEBBERS: U ziet dat het zal kermis zijn !! We verwachten U Vrijdag.
Komt op tijd en brengt zoveel mogelijk een constateur mee. HET BESTUUR.

Drak. R. De Boeck-Rogier, Zandbergen.

Grote Kermisvlucht uit Dourdan, juli 1947. Lokaalhouder is Marcel Nechelput. (Marcel Reygaerts)

Zandbergen

De Snelvliegers

Volgens ex-secretaris Marcel Reygaerts is de Zandbergse duivenbond na de Tweede Wereldoorlog opgericht. In de periode 1946-'48 is Marcel Nechelput, uitbater van een beenhouwerij-café op Dorp nr. 11 (vandaag is dat het Zandbergenplein) de lokaalhouder. Omstreeks 1955 komen de melkers samen bij Amedee Steenhoudt. De voorzitter is Gabriël De Geest. Zandbergen is bij de duivenmelkers in de jaren 1950 vooral bekend door de fondspelers Hector Desmet en burgemeester Hector Berlangée²⁰. In 1965 is het duivenlokaal nog

steeds op Dorp. In die periode telt de maatschappij 38 leden-duivenmelkers. In 2001 is de leiding in handen van David Soen (twee-verbond Moerbeke-Galmaarden). Toenmalig schatbewaarder is Romain Deglas met als secretaris Marcel Reygaerts. Sinds 2013 is het duivenlokaal ondergebracht in het Café Denderhof. Voorheen Café 't Pleintje.

De duivenliefhebbers komen allemaal uit de omgeving. Zoals overal heeft deze duivenmaatschappij te kampen met het voortdurend dalend ledenaantal. Ooit kon men bogen op 55 leden, In 2014 waren dat er nog 40 en vandaag nog een 20-tal. Volgens geruchten in

Certificaat met de aanduiding van de Andries coördinaten van het duivenhok van Eduard Reygaerts, maart 1929 (Marcel Reygaerts)

Toelating van de burgemeester van Zandbergen om reisduiven te houden, met de stempel van de Koninklijke Belgische Duivenliefhebbersbond, 1958 (Marcel Reygaerts)

2015 zou deze maatschappij op het einde van dat jaar de boeken neerleggen. Blijkbaar is dit wat voorbarig gebleken. Op de ledenvergadering van 25 oktober 2015 geven voorzitter Felix Van Waeijenbergh, secretaris Ariane Praet en schatbewaarder Robert Praet wel hun ontslag maar wordt ook een nieuw bestuur gekozen.

Tot slot, een laatste vlucht...

Het onderzoek naar de duivenmaatschappijen, hun stichting en hun werking is geen eenvoudige zaak gebleken. In de uitgebreide literatuur over de duivensport is de aandacht voor de duivenmaatschappijen op zich, het minst

20. De Sportduif, 3 juni 1959.

Duivenlokaal De Snelvliegers in Zandbergen (foto Johan François, 2016)

aanwezig. Waarom wordt zo weinig belang gehecht aan de lokale organisaties? En waarom zijn de leden amper of niet geïnteresseerd in de geschiedenis van hun eigen vereniging? Dient in beginsel een vereniging tot ondersteuning van het sociale aspect, een verbondenheid dat het spelen met de duiven met zich meebracht, dan is dit, zeker na de Eerste Wereldoorlog geëvolueerd naar een dienstenleverancier die instaat – net als de Koninklijke Belgische Duivenliefhebbersbond (KBDB) – voor het innen van de lidgelden, de taksen, de (electronische) ringen, de administratieve afhandeling van de talrijke lijsten enz.. Toch hebben de plaatselijke duivenmaatschappijen hun belang.

In de tweede helft van de 19de eeuw tellen we in Geraardsbergen een 15-tal maatschappijen, in de 20ste eeuw hebben we er meer dan 24 kunnen traceren. Dat er opvallend veel duivenverenigingen zijn, bewijst dat de duivensport betekenisvol is geweest, zeker bij een groot deel van de Geraards-

bergse arbeidsbevolking. Zo telde de Geraardsbergse socialistische duivenmaatschappij *Gelijkheid voor Allen* in maart 1928 meer dan 450 leden²¹.

Een gestadige achteruitgang

Het is niet onze bedoeling om een overzicht te geven van de evolutie van het aantal duivenbonden in België of Oost-Vlaanderen. Maar naarmate we dichterbij de actuele situatie willen we met enkele cijfers aantonen dat de achteruitgang van het aantal maatschappijen geen louter lokaal verschijnsel is. Zo telt men begin de jaren 1990 in België nog 1.990 duivenmaatschappijen, in 2013 zijn er dat nog 690. Een jaar later, in december 2014, blijven er nog 650 maatschappijen over (-5,7 % op één jaar tijd)²². En in 2015 nog 603 (-7,2 %). In amper 25 jaar verliest de Belgische Duivenbond 1.387 verenigingen, een dramatische daling van ongeveer 70 %. Deze daling is niet omkeerbaar. Is Oost-Vlaanderen, qua aantal verenigin-

gen, de tweede grootste na Antwerpen, dan laten de aantallen ook hier een forse daling zien. In januari 2008 telt men in Oost-Vlaanderen 224 actieve maatschappijen waarvan in Groot-Geraardsbergen nog zeven zelfstandige maatschappijen en vier verbonden. In 2015 zijn er in Oost-vlaanderen 107 verenigingen met 4.772 leden. Eén vaststelling: kleine maatschappijen kunnen door een gebrek aan leden niet overleven.²³

Wie kan nog het engagement opbrengen?

Met de duiven spelen vergt veel engagement. Niet enkel van de duivenmelker zelf maar ook van zijn gezin. En kan men nog rekenen op de goodwill van zijn omgeving? Vakantie nemen zit er niet in. Tenzij men kan vertrouwen op een andere melker. Vroeger was dat niet echt een probleem, weet Georges Gevaert uit Goferdinge ons te vertellen, maar vandaag is er te veel afleiding door het ruime aanbod aan moderne vrijetijdsbestedingen. Daardoor is ook het bestaan en de sociale functie van een duivenvereniging geen evidentie meer. Zeker de (kleinere) lokale duivenbonden hebben weinig toekomst. De leeftijd van de meeste hoklijstleden is hoog en nieuwe duivenmelkers komen er niet of nauwelijks bij. Zo is de gemiddelde leeftijd van de leden vaak in de buurt van de 70 jaar. Gelukkig kan men nog enigszins rekenen op de zogeheten sportieve leden (echtgenotes, vrienden en sympathisanten) en zijn er verenigingen die nog 'jong' volk onder hun leden tellen. Voorzitter Van Audenhove van de Zarlardingse duivenbond *De Witte Pen* acht zich bijzonder gelukkig want ongeveer de helft van de aangesloten leden zijn jonger dan 60 jaar. Dit betekent weliswaar ook dat bij deze vereniging de vergrijzing

21. *Recht en Vrijheid*, 25 maart 1928, p. 3.

22. *Duivenkrant*, 24 december 2014.

23. *Duivenkrant*, 14 januari 2016, p. 1. Antwerpen telt het meest aantal duivenverenigingen (227) maar de helft minder leden dan Oost-Vlaanderen (4.023)

zich laat gevoelen.

Terwijl veertig jaar geleden duivenbonden vaak nog genoeg leden hadden om het spel zelf te organiseren, moeten ze vandaag steeds meer samenspelen, met twee, drie of meer in een verbond.

Gevaert ziet daarnaast met lede ogen de initiatieven van bedrijven als een Versele-Laga uit Deinze met zijn sinds 2008 *one-loft-race Belgian Master*. Hij beschouwt dit als een negatieve ontwikkeling in de duivensport, ook al gebeurt dat onder toezicht van de Koninklijke Belgische Duivenliefhebbersbond (KBDBK). Voorzitter De Rijst van *Eerlijk Duurt Langst* ziet het positiever. De *“Belgian Masters”*, dat jaarlijks omstreeks 15 augustus plaatsvindt, lokt honderden liefhebbers naar Nevele waar de hokken gevestigd zijn. Het concept is eenvoudig en kent succes. Elke liefhebber kan immers bij het begin van ieder jaar zijn duiven inschrijven voor deze vlucht. Het aantal is onbeperkt maar uiteraard niet gratis. De duiven worden er in februari-maart heen gebracht. Daar worden ze getraind voor een vlucht van ± 400 tot 450 km. Met deze wedstrijdvlucht zijn vanzelfsprekend belangrijke geldprijzen te winnen. Bijkomend voordeel is ook dat wie thuis geen duiven wil of kan houden, zijn duiven daar toch kan inschrijven en zich zo een beetje duivenliefhebber mag noemen. Bernard Van Audenhove beaamt de Rijsts uitspraak maar ziet ook nadelen. Zo is de inschrijving, de opleiding, het eten, de verzorging enz. niet goedkoop. En heeft men het ongeluk een duif tijdens een leervlucht of wedstrijdvlucht te verliezen, dan is men ook zijn geld kwijt. Voor kleine duivenmelkers (lees minder kapitaalkrachtige melkers) is een dergelijk concept niet echt een oplossing.

Het spelen met duiven is haast onbetaalbaar

De duivenmelkers die we gesproken hebben zijn eensgezind:

de gezelligheid, de vriendschappelijke contacten en het plezier bij het spelen met duiven hebben plaats moeten maken voor een meer zakelijke benadering. Minder melkers spelen nu met meer duiven. Duivenweek heeft al lang een commercieel karakter en (afstammelingen van) topduiven worden voor veel geld verkocht aan kapitaalkrachtige buitenlandse ‘liefhebbers’. Een betere algemene verzorging en begeleiding van de duiven verkleint zelfs het verschil tussen goede en minder goede duiven.

Het duivenspel is een dure hobby geworden. ‘Een goed hok is van groot belang maar helaas duur’, zegt Van Audenhove. Voor een beginnende melker die zonder financiële steun van zijn ouders met de duiven wil gaan spelen of niet de kans heeft een hok van een familielid of vriend ‘te erven’ is het haast onmogelijk om te starten. En wat met het ‘zetten en trekken’? Op de vraag of spelen met duiven winstgevend is geeft iedereen zowat hetzelfde antwoord: als men bij de prijsvlucht zijn inzet (het zetten) terugwint (het trekken) dan is men al tevreden. Slechts een regelmaat van goede resultaten levert winst op. Vijfenzestig tot zeventig procent van de melkers draagt echter toe op zijn inzet, 20 % wint zijn inzet terug en slechts 6 tot 7 % houdt er effectief geld aan over.

Hoewel steeds op de achtergrond aanwezig, vormen de duivenmaatschappijen de ruggengraat van de duivensport. Zij organiseren de prijsvluchten, leveren de logistieke steun en het bestuur. De familie en de sympathisanten van de duivenmelkers zijn tevens de harde werkers achter de schermen.

Is hiermee het verhaal van de Geraardsbergse duivenmaatschappijen geschreven? Bijlange niet, maar misschien vormt dit de aanzet tot een nieuw initiatief samen met de resterende maatschappijen.

Dirck SURDIACOURT
dirck.surdiacourt@telenet.be

Geraadpleegde werken:

- A. BATTAGLIA, P. BEERENS, F. BARBIER, J. CRABBE, *Les Secrets de la colombophilie*, Châtelet, s.d..
F. RODENBACH, *La Colombophilie belge*, 2e éd., Bruxelles, 1896.
J. ROSOOR, *La Colombophilie*, Tourcoing, 1890.
S. WITTOUCK, *La Colombophilie moderne*, 2e éd., Bruges, 1898.

Met dank aan:

Tom Aerts (*Tom's Pigeon Museum*), Tom Van Nieuwenhuyze, Els Veraverbeke (Huis van Alijn, Gent), In Geraardsbergen: interview met Pierre De Rijst (voorzitter van de duivenmaatschappij *Eerlijk Duurt Langst* uit Viane), Bernard Van Audenhove (voorzitter van de duivenmaatschappij *De Witte Pen* uit Zarlardinghe), André Huwé (oudvoorzitter van de Geraardsbergse duivenvereniging *Gelijkheid voor Allen*), Marcel Reygaerts (oud-secretaris van de Zandbergse duivenmaatschappij *De Snelvliegers*), Georges Gevaert (duivenmelker, Goeferdinge), en Jozef Mangelinckx.

Bijzondere dank aan Jacques De Ro, Jean Marquebreuck, Johnny De Nie, Ronny Cromphaut, Julien Matthys, Johan François en Ward Byl